

ליקוטי מוהר"ן בפרשה

פרשת 'שלח לך' - ה'תשפ"ב / הרה"ג אליהו עטיה שליט"א

לקבלת השיעור במייל:
6537488@gmail.com

ליקוטי מוהר"ן תורה כ"ט לקוטי הלכות ציצית א'

חטא המרגלים / דיבור שיש בו טוב מתקבל / הקשר בין מצות ציצית לחטא המרגלים / מוסר נוקב בענין איסור שעטנז / להקפיד לתת בגדים לבדיקת שעטנז / השעטנז התחיל בקין והבל / תיקון לשעטנז במצות ציצית ובגדי כהונה / התכלת הוא עירוב של שחור ולבן ועושה שלום ביניהם / אהבת משה - הבל, לחמו יתרו - קין / האם לגרים יש חלק בארץ ישראל / הריב של קין והבל היה על האשה / עלו למטה שנים וירדו שבעה / התאומה היתירה של הבל היפה בנשים / יתרו נותן את ציפורה למשה לכפר על חטא קין / חיזוק על מצות תכלת כבר בזמן הזה / פשרה בין המצדדים בתכלת לאלו שדוחים / כתר - טלית לבנה / חכמה - להקפיד על טלית מצמר רחלים דוקא / בינה - ל"ב חוטים בציצית / חסד - חמשה קשורים כפולים למתק את הגבורות / גבורה - טלית נקיה מכתמים / תפארת - לעשות י"ג חוליות בתוך הט"ל כריכות / יסוד - ארבע כנפות בציצית / מלכות - י"ב גודלים באורך הציצית / דעת - התכלת שתלויה בקדושת בית המקדש

חטא המרגלים

א. פרשת 'שלח לך' פותחת בנושא של המרגלים ועונשם וכו', (ואחר כך הענין של קרבן עולת נדר ונדבה, ואחר כך מצות חלה וכו') ובסוף הפרשה יש את מצות ציצית. יש כלל ידוע נעוץ סופן בתחילתן - כלומר שיש תמיד קשר בין הסוף להתחלה ולהיפך, וא"כ וצריך להבין את הקשר בין פרשת ציצית שבסוף הפרשה לענין המרכזי בפרשה של חטא המרגלים?

המרגלים חטאו בדיבור, והוציאו לשון הרע על ארץ ישראל, ומובא ברש"י (בשם המדרש במדבר רבה טז, יא. והגמ' בסוטה לה.) שהמרגלים אמרו (במדבר יג, לא): "לא נוכל לעלות... כי חזק הוא ממנו" - אפילו כלפי מעלה, שכביכול הקב"ה לא יכול להוציא הענקים מארץ ישראל. המרגלים נענשו בעונש חמור ומשונה מאוד, שלשונם השתרבבה עד הטבור, ויצאו תולעים מגופם, עד שהם נהרגו ביסורים. חטא המרגלים התחיל בלשון הרע על דומם - על ארץ ישראל, ומוזה הגיעו לכפירה. והחטיאו את ישראל בכבייה של חינוך, שעליה נענשנו בכבייה לדורות ביום ט' באב על חורבן שני בתי המקדש.

דיבור שיש בו טוב מתקבל

ב. ובסוף הפרשה יש מצות ציצית ומשמע שמצות ציצית באה לתקן את הענין של חטא המרגלים. איך באמת ציצית מתקנת את חטא המרגלים? בליקוטי מוהר"ן תורה כ"ט (ח"א) רבינו מדבר על כח הדיבור, שיהיה מתקבל, כי רק דיבור שיש בו טוב מתקבל אצל השני, וכמו כן בתפילה רק דיבור שיש בו טוב מתקבל למעלה, ולכן צריך שיהיה בדיבור טוב, ושם רבינו אומר שעל ידי שבח הצדיקים יש בדיבור טוב. רק שצריך גם לתקן את הדיבור מדיבורים רעים שמקלקלים את הדיבור, כי כלפי מעלה לא יתקבל הדיבור של התפילה הבא מפה פגום, ותיקון הדיבור הוא תיקון ספירת המלכות, שהיא בחינת 'בגדים', כי המלכות מצד אחד היא דיבור, ומצד שני המלכות של האדם נקרא ג"כ 'מלכות'.

הקשר בין מצות ציצית לחטא המרגלים

ג. אומר רבינו וז"ל: וְזֶה בְּחִינַת הַבְּגָדִים לְבָנִים, הֵינּוּ תִקּוּן הַדְּבָר - שְׂהוּא בְּחִינַת (תקו"ז יז), 'מלכות פה', הוא בחינת 'בגדים לבנים'. פי

צריך לשמור מאד את הבגדים, שלא יבזה את הבגדים, רק לשמורן פראוי - שלא יבוא עליהם שום פתם ורכב, עכ"ל. ומבואר שכדי שיהיה לאדם דיבור מתוקן שהוא בספירת המלכות, הוא צריך שגם הבגדים שלו יהיו מתוקנים, שמורים מכל כתם ורכב, כי גם הבגדים הם בספירת המלכות, וכמו שמבאר רבינו בהמשך דבריו, וז"ל: פי הבגדים הם בחינת מלכות, פי רפי יוחנן קרא למאניה מכבודותא (שבת קיג), שְׂהוּוּ בְּחִינַת מְלָכוּת, בְּחִינַת (תהלים כד, ז) "מלך הכבוד". והם בחינת 'צדק מלכותא קדישא' (תקו"ז יז), שְׂהוּוּ בְּחִינַת הַבְּגָדִים, בְּחִינַת (איוב כט, יד) "צדק לבשת". והמבזה אותם, נמצא שְׂהוּוּ פְמוֹרֵד בְּמְלָכוּת, וְאֵז דִּינָא דְּמְלָכוּתָא דִּן אוֹתוֹ, עכ"ל.

נמצא בכל זה שיש קשר ישיר בין הדיבור לבין הבגדים. וכפי זה כבר מובן לנו שיש קשר בין פגם הדיבור שהיה על ידי המרגלים, לבין תיקון הדיבור שנעשה על ידי מצות ציצית שהיא בחינת בגד מתוקן וכמו שנבאר בהמשך.

מוסר נוקב בענין איסור שעטנז

ד. עוד מצאנו בענין הקשר בין דיבור התפילה לבין תיקון הבגדים, במה שמובא בפירושו ריקאנטי (ויקרא יט, יט), וז"ל: שעטנז רומז לשתי מדות שיש למעלה המקטרגים על ישראל (שעטנז - אותיות שטן ע"י), והקב"ה הפרידן זה מזה, שלא יתחברו לעולם להזכיר עוונתיהן של ישראל, והנה הלוּבש שעטנז מחבר הכוחות הללו לערבב תפילתן של ישראל. ואמר כי כל הלוּבש שעטנז בתפילתו סנדלפו"ן המלאך הקושר כתרין לקב"ה מתפילתן של ישראל (ע"י חגיגה ג). אינו מקבל תפילתו עם שאר התפילות, שנדמה לו ככומר עבודה זרה הנותן כח לרוח הטומאה. ובדרושי הצ"ח (לבעל הנודע ביהודה דרוש ח' אות ו') מובא שהשפעתו המזיקה של חטא השעטנז נמשכת גם לאחר שפסק החטא במשך ארבעים יום, וז"ל: וכמה מכשולים כבר נמצא רחמנא ליצלן מחטא המר הזה, ואותיותיו מעידים על גודל עונשו, שעטנז אותיות "שטן עז", ויום אחד עם לובש השעטנז אין תפילתו נשמעת ארבעים יום". איסור שעטנז מעכב את התפילה גם כאשר נעשה החטא בשוגג, ומבלי ידיעתו של הלוּבש, כמובא בספר שלמי ציבור (לרבי ישראל יעקב אלגאזי זצ"ל דיני נטילת ידים שחרית סי' ג'): בענין המלבושים מצאתי כתוב שאין דבר המעכב התפילה כמו בגדי שעטנז ואפילו הוא בשוגג, עכ"ל.

להקפיד לתת בגדים לבדיקת שעטנז

ה. היום קונים בגדים, וכתוב על הבגד 100% צמר או אקרילין וכו', ובסוף מגלים בבדיקת שעטנז שיש בו צמר ופשתן וכו'. צריך להקפיד בדבר הזה ולבדוק כל בגד (ובפרט חליפה) אם הם נקיים מחשש שעטנז, וצריך לבדוק במעבדה, (כי יש גם אם יש שעטנז הם יודעים להוציא את זה) וזה מדהים, כי הרבה בגדים שלא מאמינים שיש בהם שעטנז, ובסוף מגלים שיש בהם שעטנז.

השעטנז התחיל בקין והבל

ו. ונבאר קצת מה רמזו הקדמונים בהשתלשלות איסור שעטנז? כתוב בפרקי דרבי אליעזר (פרק כ"א), שענין השעטנז התחיל מאז

טמא. מקשה הגמרא הרי כל דם נידה הוא אדום, אז למה כתוב שדם שחור טמא? מתרצת הגמרא שדם שחור הוא היה אדום אלא שלקה, כלומר שצבע האדום התקלקל ונעשה שחור. כשמדברים על ענין של שפיכות דמים, מדובר על דמים מקולקלים, כשהדם הוא מקולקל הוא נקרא 'דם שחור', כדי לתקן דם למדנו בשיעור לפני שבועות, שתיקון הדם על ידי שהוא נעשה חלב – 'דם נעכר ונעשה חלב' (נדה ט), הדרך לתקן את הדם זה ע"י שהופכים אותו לחלב שהוא לבן. נמצא, שתכלת זה תערובת של שחור והלבן – בין המקולקל (שחור) למתוקן (לבן), וזה הדבר שעושה שלום בין קין והבל, צריכים לעשות שלום אפי' בין בחינות קין והבל.

אהבת משה - הבל, לחמיו יתרו - קין

י. את התיקון הזה עושים משה ויתרו, שהם גלגולי קין והבל. מובא בפרשה הקודמת שמשה נלחם על זה שיתרו לא יעזוב אותם, משה כל כך אהב את חמיו יתרו, ואומר לו (במדבר י, לא-לב): "אַל נָא תַעֲזֹב אֶתְּנוּ כִּי עַל בֶּן יַדְעָתָּה חֲנַתְנוּ בַּמִּדְבָּר וְהֵייתָ לָנוּ לְעֵינַיִם (אתה חביב עלינו כמו גלגל העין – רש"י): וְהָיָה כִּי תִלָּךְ עִמָּנוּ וְהָיָה הַטּוֹב הַהוּא אֲשֶׁר יִיטִיב ה' עִמָּנוּ וְהִטְבְּנוּ לָךְ".

האם לגרים יש חלק בארץ ישראל

יא. ולכאורה קשה, איך אפשר להטיב לו, הרי אין חלק בארץ ישראל, כי היא נחלקה דוקא לשבטים. דרך אגב, זה אחד ההבדלים שהיו בין הזמן של הכניסה לארץ של יוצאי מצרים, לבין מה שיהיה לעתיד לבא בגאולה, בכניסה לארץ לא היה לגרים חלק בארץ ישראל, אלא רק לשבטים, לעומת זאת כתוב ביחזקאל, שלעתיד לבוא גם הגרים יקבלו חלק מארץ ישראל ואפילו שהם לא מיוחסים אחרי הי"ב השבטים, ובזמן חלוקת הארץ בהתחלה לא היה להם חלק.

ואומר משה ליתרו: שלא יאמרו למה עזבת אותנו, בגלל שידעת שלגרים אין עכשיו חלק בארץ ישראל, כדי שלא יהיה חילול השם תישאר איתנו. וכתוב שבכל אופן נתנו לו חלק בארץ ישראל – את דושנה של יריחו. ביריחו יש זבת חלב ודבש, בהתחלה אמרו מי יקבל את יריחו? מי שייבנה בית המקדש בחלקו, שאז הוא יצטרך לוותר על החלק של בית המקדש, ובמקום זה הוא יזכה לקבל את יריחו. ומה היה בינתיים? הרי במשך 480 שנה עד שנבנה בית המקדש, (כמ"ש ומלכים א' ו, א): "וַיְהִי בְּשָׁמוֹנִים שָׁנָה וָאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם... וַיִּבְּן (שלמה) הַבַּיִת לַה'", ובינתיים יתרו זרעו קיבלו את יריחו.

הריב של קין והבל היה על האשה

יב. האריז"ל מגלה, שמשה הוא נשמת הבל (משה ר"ת: משה, שית, הבל) ויתרו שנקרא 'קיני' הוא גלגול של קין, והחיבור של משה עם יתרו זה התיקון למחלוקת של קין והבל. והאריז"ל מגלה עוד, למה יתרו הביא את ציפורת למשה, כי כל הקנאה בין קין והבל לא התחילה מענין הקרבן, אלא הריב היה הרבה יותר עמוק (כמובא

קין והבל, וז"ל: הביא קין מותר מאכלו, קליות זרע פשתן, והביא הבל מבכורות צאנו ומחלפתן כבשים שלא נגזזו לצמר. ונתעב מנחת קין, ונרצית מנחת הבל, שנאמר (בראשית ה, ד) "וַיִּשַׁע ה' אֶל הַבֶּל וְאֶל מִנְחָתוֹ". רבי יהושע בן קרחה אומר, אמר הקדוש ברוך הוא אל יתערבו מנחת קין והבל לעולם, שמא חס ושלום יתערבו בארג בגד, שנאמר (דברים כב, יא) לא תלבש שעטני וגו'. הקרבנות של קין והבל מרמזים לחסד – צמר לבן, ופשתן שהוא דין קשה, ועירובם הוא שעטני, ולא התקבל השעטני הזה, כי בחיבור הזה נעשתה המחלוקת הראשונה בעולם, עד שהמחלוקת הביאה לשפיכות דמים.

תיקון לשעטנו במצות ציצית ובגדי כהונה

ז. ולתקן את השפיכות דמים של קין והבל, הקב"ה נתן לנו שתי מצוות: מצות ציצית, ובגדי כהונה – שהן המצוות היחידות שבהן מותר 'שעטנו'. לכהן הדיוט יש ארבעה בגדים: כתונת, מכנסיים, אבנט, ומצנפת, והם עשויים פשתן, אולם באבנט שזו חגורה, יש מחלוקת בגמרא (יומא יב:), האם אבנט של כהן הדיוט בכל השנה הוא כמו של כהן גדול ששם מותר שעטנו, או לא, לפי מ"ד אחד, אבנט של כהן הדיוט הוא כמו של כהן הגדול כל השנה, והוא שעטנו, ויש מ"ד שסובר שאבנט של כהן הדיוט הוא רק פשתן (כמו כהן גדול ביה"כ). ולפי המ"ד הזה, בבגדי כהן הדיוט אין שעטנו, אלא רק בבגדים של כהן גדול. ומצות ציצית היא בכל יהודי, ושם מותר שעטנו, הציצית מפשתן, והפתיל תכלת הוא מצמר, שנאמר (דברים כב, יא): "לֹא תִלְבַּשׁ שְׁעִטְנוֹ צֶמֶר וּפְשִׁתִּים יַחְדָּו" ומיד כתוב: "גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה לָךְ עַל אַרְבַּע פְּנּוֹת פְּסוּתֶךָ" ודורשת הגמ' (שבת כו:): מסמיכות הפסוקים שמותר לעשות שעטנו בציצית.

התכלת הוא עיחב של שחור ולבן ועושה שלום ביניהם

ח. ומה הסיבה? הציצית יש בה בחינה של שלום, היא פוטר את המחלוקת ועושה שלום אפי' בין קין והבל. כי שעטנו זה המחלוקת הראשונה בעולם של קין והבל, שגרמה לשפיכות דמים ובעיצית יש בחינה של שלום, כי הציצית היא צמר לבן ויש בה תכלת. מסביר רבי נתן בליקוטי הלכות (הל' ציצית ה"א) מה זה תכלת? תכלת זה צבע שמעורב בו השחור והלבן (דומה קצת לאפור), רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן (תורה י"ח) שכשהסופר כותב את האותיות של הספר תורה, הוא צריך להצמיד את הקולמוס לקלף הדיו בקולמוס הוא שחור, והקלף לבן, וכשהסופר מצמיד את הקולמוס לקלף, רואים מלמעלה כתב שחור על גבי קלף לבן, אבל במקום של החיבור של האות עם הקלף שם יש צבע 'תכלת', אמנם לא רואים את זה בעיניים כי זה מכוסה על ידי האות השחורה, אבל לפי חשבון, במקום של החיבור בין הכתב השחור לקלף הלבן ששם מתערב הדיו עם הלבנוניות של הקלף זה צבע 'תכלת', וכשמגרדים את האות רואים את זה.

דם שחור, חלב לבן, ותכלת ביניהם

ט. צבע התכלת יש לו את הכח לערב שחור עם לבן, מה זה שחור? הגמרא בנדה (דף טו.) אומרת שדם שחור שיוצא מהאישה הוא דם

ובאמור זהו הסוד של מצות ציצית, לעשות שלום בין קין והבל כמו שעשו יתרו ומשה. והשלום הזה נעשה ע"י התכלת שבציצית. הסברנו שהתכלת זה המקום של השלום בין השחור והלבן, וכן התיקון של דם שחור (שזה דם אדם מקולקל) זה לעשות ממנו חלב. ומי עושה בחי' החלב? התכלת הוא שלב הביניים וממוצע המחבר בין השחור ללבן, ולכן כשיש תכלת מותר שעטנו כי דוקא התכלת יש לו את הכוח לתקן את השחור והלבן – הפשתים והצמם, ואין שעטנו, ויתקבלו התפילות. כי על ידי מצות תכלת לא יהיה שום מחלוקת, כי כשיש מחלוקת ח"ו, אומר רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה פ') שלא מתקבלים התפילות, כי חולקים על תפילת האיש הישראלי, ורק על ידי השלום יש דיבורים קדושים של תורה ותפילה שמתקבלים, ע"ש. וכשמתקנים את המחלוקת ועושים שלום, מתקבלים כל התפילות.

חיזוק על מצות תכלת כבר בזמן הזה

טז. כיום ב"ה זכינו שיחזור לנו מצות תכלת, כך עכ"פ רוב ההוכחות שנמצא החילזון של התכלת, ויש לזה הרבה סימוכים ממצאים ארכיאולוגיים. אנחנו ממש כבר קרובים לגאולה, ותכלת זה סימן לגאולה ולבית המקדש, כבר מבואר בקבלה, ובלקוטי מוהר"ן סוף תורה ז'. אמנם לא נשתמש בזה לקולא לעשות ציצית משעטנו, כי כמה שאנחנו ממש כמעט בטוחים שזו התכלת האמיתית, בכל זאת עד שיבוא משיח ויגלה לנו את האמת, רק אז נוכל לעשות ציצית שעטנו. ולכן למעשה לא עושים ציצית של צמר ופשתים, אלא עושים את התיקון של פתיל תכלת בציצית.

פשרה בין המצדדים בתכלת לאלו שדוחים

יז. ובזה אפשר לעשות פשרה בין שתי הטענות, אלו שאומרים שתכלת תלוי בבית המקדש, וא"כ לא שייך תכלת היום, ובין אלו שאומרים שהנה מצאנו את התכלת. וזו הפשרה, שלענין מצוה, יש ללבוש תכלת, וזה לא פחות מספק מצוה דאורייתא, וכמובן הרבה יותר. ואפילו שאבותינו לא נהגו בזה, כי לא היה בזמנם את התכלת האמיתית כמו שיש לנו היום. אבל אין עדיין את הכח הרוחני שיש בתכלת לעשות שלום בין הצמר לפשתים, ולהתיר שעטנו בציצית, כי זה כבר תלוי בגאולה ובבנין בית המקדש.

כתר - טלית לבנה

יח. היום נלמד שיש במצות הציצית הרבה מאוד תיקונים, ושמתי לב שיש הרבה פרטים במצות ציצית, וכדרכנו נכוון אותם לפי העשר ספירות כדי שנוכל לזכור את כל הפרטים, וכל דברינו מיוסדים על דברי רבי נתן בליקוטי הלכות (ציצית ה"א).

ספירת ה'כתר' – מובא בגמרא ראש השנה (דף יז:) "א"ר יוחנן ... מלמד שנתעטף הקב"ה כשליח צבור והראה לו למשה סדר תפילה (איך מבטלים גזירות), אמר לו: 'כל זמן שישראל חוטאין יעשו לפני כסדר הזה ואני מוחל להם'". וראה ברבינו בחיי בפרשתנו (במדבר טו, לה), שהעיסוף היה ב'טלית לבנה'. והסדר תפילה היה, י"ג מידות של רחמים. יש הלכה: שהחזן בסליחות צריך שיתעטף

בפרקי דר"א פרק כ"א ובוזר בראשית דף נד:) כתוב (בראשית ד, ח): "וַיְהִי בְּהֵיוֹתָם בְּשֵׂדָה וְגו'" אומר הזוהר, אין שדה אלא אשה.

עוד מעט נתחיל את כתובות בדף היומי וכתוב שם (בסוף דף ב.) שהאישה אומרת לבעלה שאם היא נעשתה חולה ולא יכלה לבוא לחתונה שלה – 'נסתחפה שדהו', אני השדה שלך, וכאילו בא גשם שוטף ושוטף את השדה שלך, שזה נחשב שהמזל שלך גרם ונפסד. כתוב בגמרא (סנהדרין עד:) לגבי אסתר 'אשה קרקע עולם' – וא"כ אשה היא בחינת קרקע ושדה, ששם אתה זורע וגדלים פירות. וגם כל העשירות של האדם מובא בליקוטי מוהר"ן (תורה ס"ט מהגמ' בבא מציעא נט.) תלויה באשה (שנא': 'ולאברם היטיב בעבורה').

עלו למטה שנים וירדו שבועה

יג. אומר המדרש והזוהר שהריב שלקין והבל היה על האישה. ומה היה הריב: קין והבל נולדו ביום השישי, וזה היה כמו שיהיה לעתיד לבוא: כמ"ש (ירמיה לא, ז): "הָרָה וְיִלְדָת יַחְדָּו" – שההריון והלידה יהיה באותו יום, ובגלל חטא עץ הדעת, נענשה חוה שהיא צריכה לשאת את התינוק תשעה חודשים בכאב וצער. אך לעתיד לבוא יתוקן הדבר הזה, ויהיה כמו בזמן הבריאה, שאז לפי חלק מהשיטות, ביום שקודם החטא היה את ההריון והלידה באותו היום בעצמו. ובלשון המדרש (בראשית רבה כב, ב): 'עלו למטה שנים וירדו שבועה'. מה הפירוש? עלו אדם וחווה, וירדו שבועה. מאיפה נוספו עוד חמש? היה את קין ותאומתו והבל ושתי תאומות. קין לקח את התאומה שלו, והבל לוקח אחת מהן.

התאומה היתירה של הבל היפה בנשים

יד. אומר הפרקי דר"א אליעזר שהתאומה השניה שהיא השביעית, מתוך שלושת הבנות – היא היתה היפה בנשים, ולכן גם קין וגם הבל שניהם רצו אותה, והיו להם טענות: קין טען אני בכור ויורש פי שניים, ולכן אני רוצה שתי נשים, והבל טען לו, אתה בכור תקח פי שניים מהירושה, אבל התאומות שנולדו איתי, שתיהן שייכות לי. (קין נולד ראשון ואיתו יצאה תאומה, והייתה הפסקה כמה דקות, כמו שיש בד"כ בלידות של תאומים, ואז התחילה הלידה של הבל ואיתו נולדו שתי תאומות). מה עושים? קין היה בריון, והוא הורג את הבל ולוקח את התאומה היתירה, וזה לא היה בסדר, כי הבל צדק.

יתרו נותן את ציפורת למשה לכפר על חטא קין

טו. ומי מתקן את זה? יתרו חותן משה שהוא הגלגול של קין, הוא מתקן את המעשה שלו ונותן את ציפורת למשה (שהיא היתה גלגול של התאומה הזאת) שהיתה מאוד יפה, כמ"ש (במדבר יב, א): "כִּי אִשָּׁה כְּשֵׁית לְקַח" פירש"י: 'כושית' – בגימטריא יפת מראה'. ואפילו שכתוב "כְּשֵׁית" בלי ו', בכל אופן עושים גימטריא לפי הקרי, ולא רק לפי הכתיב (כמו שנראה בפרשתנו במילת ציצית). ציפורת אשת משה רבינו הייתה האישה הכי יפה בכל ישראל, מכיון שהיא גלגול של תאומתו של הבל שהייתה היפה בנשים. ויתרו שהוא גלגול קין, מתקן ומחזיר למשה שהוא הבל – את ציפורת (התאומה של הבל).

והצמר ממתק את הדינים שיש בפשתן. כדוגמת 'לשון זהורית' שהיו עושים ביום כיפור שהיא בצבע אדום ומתהפכת ללבן. וכן כשמתעטפים בטלית של צמר אנחנו הופכים את המיצר שזה הדינים והופכים את זה ללבן.

בינה - ל"ב חוטים בציצית

כב. ספירת ה'בינה' – בטלית יש ל"ב (32) חוטים, (יש ד' כנפות, ובכל כנף ח' חוטי, ובסה"כ 32 חוטים בעיצית) כנגד הלב, כי החוטם שבציצית הם מתקנים את הלב. הלב זה האבר שמזרים את כל הדמים. ואומרת הגמרא ברכות (דף י.) שדוד כשינק משדי אמו נתן שבח לקב"ה, על זה שהאדם הוא לא כמו הבהמה, שמקום היניקה נמצא אצל הבהמה במקום הטינופת, לעומת זאת אצל האדם מקום היניקה הוא מהדדים שנמצאים על הלב. הכח של הדדים שעל הלב להניק זה בחי' ידם נעכר ונעשה חלב, וזה הכח שיש בל"ב חוטם של הציצית, לקחת את הגבורות והדינים שבפשתן (שהביא קין) ולהפוך אותם לחלב, ולמתק את הדין ולהפוך אותו לחסד.

מסביר רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה כ"ט) שע"י שנהפך הדם לחלב אז מה קורה? המוח הוא לבן, והמוח הוא מזרים לבנונית, כמ"ש (שיר ד, טו) "וְנִזְלִים מִן לְבָנוֹן", אומר הזוהר – 'מִן לְבָנוֹן דְּמָחָא' (זהר פ"ק ח"ג דף רל"ה), המוח מזרים את הלבנונית בכל הגידים, ומתקן את הבחינה של: ידם נעכר ונעשה חלב. הדם צריך לעשות תרי"ג תיקונים של המצוות, שס"ה מצוות לא תעשה (כנגד שס"ה 365 גידין) ורמ"ח מצוות עשה (כנגד רמ"ח 248 איברים שבאדם), כדי לתקן את כל הגידים צריך לתקן את כל התרי"ג מצוות שיש לאדם, וזה מה שהמוח עושה. רש"י בפרשה עושה גימטריה יפייפה: ציצית עולה תרי"ג (90+10+90+10+400=600. תוסף 5 קשרים + 8 חוטם = 613). וגם כאן רש"י משתמש בקרי, אע"פ שבפסוק כתוב ציצת עם י' אחת, רש"י עושה גימטריה לפי הקריאה.

להקפיד הרבה ללבוש ציצית תמיד שהיא שקולה כנגד כל המצוות

כג. ציצית היא מצוה מאוד מיוחדת, שהיא שקולה כנגד כל המצוות (נדרים כה.), כל מי שמקיים מצוות ציצית נחשב לו שזכה לקיים את כל התרי"ג מצוות. וכדאי להתחזק במצוות ציצית, שאדם יזכה להיות עם ציצית במשך כל היום, ומי שנוהג לפי הקבלה – לובש ציצית גם בלילה. זוהי המצווה שאפשר לקיים אותה כל הזמן 24/7/365 וגם בלילה וגם בשבת. אנחנו נוהגים כמו האר"י שאומר להיות עם טלית קטן גם בלילה, ויש בזה שמירה על האדם גם בלילה, ולכן הציצית היא נמצאת על אדם כל הזמן יותר ממצוות אחרות, ולכן היא גם כן שקולה כנגד כל המצוות, וכאמור היא פועלת בלב, ובלב יש דמים ויש בו בחינה של ידם נעכר ונעשה חלב, וזה התיקון של הדינים ע"י הציצית, שיש בה ל"ב חוטם. (מכאן מתחיל התיקון בחסד?)

ton - חמשה קשורים כפולים למתק את הגבורות

כד. ספירת ה'חסד': בציצית עושים חמשה קשרים. ומתחילים לעשות את הקשר הראשון, הקשר הראשון הוא עיקר המצוה

בטלית לבנה (ואפילו שלא מניחים תפילין עדיין בסליחות אבל מתעטפים בטלית, ולפחות החזן), ולמה? כי הקב"ה לימד את משה איך אומרים י"ג מידות של רחמים, וכדי שהם יתקבלו זה ע"י התעטפות בטלית לבנה. (גם לאשכנזים שיש להם פסים שחורים בטלית, זה בסדר כי זה בטל במיעוט, אבל הספרדים עושים טלית לבנה לגמרי, ויש בזה מעלה, ויש מהמקובלים האשכנזים שנוהגים כמו הספרדים, יש בזה הקפדה גדולה שהטלית תהיה לבנה לגמרי.) י"ג מידות של רחמים זה נמצא בכתר שזה המקום הגבוה ביותר, שזה מכפר על העוונות. וזו הסגולה של עטיפת טלית לבנה דוקא, כדי לעורר את י"ג מידות הרחמים. וזה הדין הראשון, שתהיה הציצית לבנה, וכאן בכתר, הבאנו דבר שהוא רק מידת חסידות ולא הלכה, כי הכתר הוא למעלה מטעם ודעת.

חכמה - להקפיד על טלית מצמר רחלים דוקא

ט. ספירת ה'חכמה': כתוב (תהלים קיח, ה): "מִן הַמִּצֵּר קָרָאתִי יְהוָה עֲנֵנִי בְּמִרְחָב יְהוָה – אומר האר"י ז"ל (שער הכוונות דרושי ויעבור דרוש א) 'מצר' זה אותיות 'צמר', ומה צריך לעשות? לקחת את המיצר ולהפוך אותו לצמר, וזו 'חכמה'. אנחנו הופכים את המיצר (שזה הצרות והיסורין) ע"י שאנחנו מתעטפים בטלית של צמר. לפי השולחן ערוך (ס"ט ט' סעף א) צריך שתהיה דווקא טלית של צמר (שרק אז חייבת מדאורייתא בציצית), ובפרט ספרדים.

להתחזק ללבוש טלית צמר גם בקיץ

כ. למרות שכבר התחיל הקיץ, וקשה קצת ללבוש טלית מצמר, ויש הרבה שהתירו טלית מבוד, אבל הקולא הזו היא לאשכנזים, כי ספרדים לפי השולחן ערוך לכתחילה צרכים רק טלית מצמר ולא בד אחר. תמיד דיברנו על זה בחורף, כי אדם לובש בחורף טלית מצמר בקלות, וכבר ממשיך ללבוש גם בקיץ, כי הוא כבר רגיל לזה, אבל להתחיל לכתחילה ללבוש בקיץ זה יותר קשה, אבל השכר על זה יותר גדול.

וגם אם אדם לא יכול ללבוש טלית קטן מצמר, ישתדל לפחות שיהיה לו טלית גדול מצמר רחלים ולא מבוד, וב"ה היום 90% מהטליתות שמייצרים, זה מצמר רחלים ומקפידים על הענין הזה. ומי שרוצה לצאת 'מן המצר' ומכל הצרות, זה ע"י לבישת טלית מצמר, והוא הבחינה של 'מלבין עוונותיהם של ישראל, כמו 'לשון של זהורית' ביום כיפור, שגם היא בחינה של אדם שהופכים אותו ללבן, כי כל הענין של ציצית היא לקחת את הדינים ולמתק אותם ולהפוך אותם ללבן שהוא בחינת חסדים, וזה ענין של צמר.

פשתן הוא דינים וגבורות

כא. לעומת זאת פשתן זה לבוש של דין – כתוב (דניאל יב, ו): "וַיֵּאמֶר לְאִישׁ לְבוֹשׁ הַבְּדִים ... עַד מָתִי קִץ הַפְּלֹאוֹת". מי זה האיש לבוש הבדים? אומרת הגמרא יומא (דף ע"ג.) – זה המלאך גבריאל שהוא בחינת גבורות ודינים, ויש לו לבוש של מלאכים שהוא בחינת פשתן. ולכן כדאי שלא ללבוש פשתן בכלל, בלי קשר לבעיה של שעטנז, כיון שבפשתן יש בחי' של גבורות. והתיקון של הפשתן הוא ע"י תכלת שהוא מצמר, כמו שכתוב במעשה המשכן,

קשר, ואז עושים 7 כריכות, ושוב קשר ואז שמונה כריכות, ושוב עושים קשר, ואז 11 כריכות ועושים קשר, ואח"כ 13 כריכות ושוב קשר. וביחד הגענו לט"ל כריכות – כנגד טל של תחיית המתים.

ציצית - בחינת החלוקא דרבנן

כח. ציצית מרמזת על הענין של 'חלוקא דרבנן', כי אדם צריך שיהיה לו לבוש בגן עדן, והלבוש של האדם בגן עדן הוא בזכות מצות ציצית ולכן הציצית שקולה כנגד כל המצוות. ונסביר את העומק שבדבר: ככל שאדם עושה עוד מצוה ועוד מצוה, הוא רוקם עוד חוט ב'חלוקא דרבנן' שלו (שזה הלבוש שלו בגן עדן כנ"ל), עד שמגיע לתרי"ג מצוות. אבל מלבד החוטים יש את הגיזרה שבה אתה רוקם את כל החוטים האלה, וזו הציצית, כשאדם מקיים מצות ציצית שהיא שקולה כנגד כל המצוות, הוא עושה את הגיזרה של חלוקא דרבנן שיהיה לו בגן עדן.

וזה הט"ל תחיה שבחלוקא דרבנן, כי בעולם הזה צריך בסוף למות, כיון שיש לנו גוף, שהוא בחינת 'משכא דחויא' – 'עור הנחש' שיש בו זוהמה, לכן כל אדם צריך בסוף למות, אבל לעתיד לבוא הלבוש של הנשמה יהיה 'חלוקא דרבנן' שנעשה מהציצית – שזה הגיזרה שבה נרקמים החוטים של תרי"ג מצוות שאתה מקיים, ולא יהיה את הגוף גשמי, ולכן אז לא יהיה מיתה כלל, ויוצא שהציצית היא בחינת 'חיים נצחיים', כי הנצח זה ט"ל תחיה שמוריד הקב"ה, מבחינת 'נצח' ו'הוד', בחי' המן שזה האוכל שיהיה בעז"ה לעתיד לבוא לצדיקים, ולכן ההלכה של ט"ל כריכות היא ב'נצח' ו'הוד'.

יסוד - ארבע כנפות בציצית

כט. ספירת ה'יסוד': יש הלכה בציצית שיהיה לה ד' כנפות, והארבע כנפות האלו מצילים את האדם מהתאוה הכללית, וכך מובא בליקוטי מוהר"ן (תורה ז' ח"א) שהציצית מצילה מניאוף. וכמו הסיפור הידוע מהגמרא מנחות (דף מד.): מעשה באדם אחד שהיה זהיר במצות ציצית, ואותו אדם שרצה לעבור עבירה עם אישה מופקרת, והוא ממש כבר התכוון לעשות את החטא, ואז באו ארבע כנפות של הציצית וטפחו לו על פניו תוך כדי שפשט את בגדיו, והיו נדמים לו כארבעה עדים שיעידו על העבירה שרוצה לעשות, ומחמת זה הוא ניצל מהעבירה. יוצא שהארבע כנפות הם גורמות לשמירת הברית.

עוד רומז רבי נתן, כתוב (יחזקאל לו, ט) "מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בָּאֵי הָרוּחַ" – זוהי רוחו של משיח. ומובא בליקוטי מוהר"ן (תורה ל"ב ח"ב) שרוחו של משיח היא זו שמקנאה על תאוות ניאוף, והיא מתקנת את התאוה הכללית של ניאוף. הנקודה של ארבע כנפות הציצית זה בחינת ה'תיקון הכללי' שבציצית, כי ציצית היא תיקון הכללי לבגדים (וכן מבואר בתורה שלנו כ"ט ח"א), וממילא התיקון של התאוה הכללית נעשית ע"י ארבע כנפות הציצית.

מלכות - י"ב גודלים באורך הציצית

ל. ספירת ה'מלכות': יש הלכה בציצית בשולחן ערוך (או"ח י"א סעיף ד') שצריך לעשותה י"ב גודלין, וצריך לשים לב אליה. ועושים

מדאורייתא, וכל הכריכות זה מדרבנן ומנהג, ולכן שם בעיקר צריך לכוון 'לשם מצות ציצית'. ויש חמשה קשרים כפולים, מסביר רבי נתן למה? כי זה כנגד ה' חסדים וה' גבורות, ולכן יש חמשה קשרים כפולים שהם עשרה, ה' חסדים זה: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד – שבחסד, וכשממתקים אותם עם הגבורות זה: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד – שבגבורה. יש ה' חסדים וה' גבורות, שהם משתלשלים מהמוח הדעת, והם נמתקים בחיבור שלהם יחד על ידי שאתה עושה את חמשה קשרים כפולים בציצית. וגם כאן רואים את הנקודה שענין הציצית זה למתק את הדינים.

גבורה - טלית נקיה מכתמים

כה. ספירת ה'גבורה': רבינו אומר כאן בתורה כ"ט (וכן בתורה קכ"ז) שצריך להקפיד תמיד על בגדים נקיים, בעיקר הטלית צריכה להיות נקיה, וצריך לשים לב על הדבר הזה, כי טלית קטן שלובשים אותה הרבה זמן, וכן טלית גדול, זה מתלכלך, הטלית קטן היא לא בגד כמו גופיה שמחליפים כל יום, וזה גם לא בגד עליון כמו חולצה, שרואים כולם אם יש לכלוך, ורגילים להחליף הרבה. אבל טלית פחות מכבסים אותה כי היא גם נהרסת בכביסות, ובכל זאת צריך לשים לב שתהיה טלית נקיה שלא תספוג לכלוך או זיעה שתהיה תמיד נקיה. רבינו מדבר כאן על תיקון הבגדים, שצריך הבגד להיות מכובד, וכשיש בבגד כתמים אז זה נקרא (ישעיה סג, ב): "מִדּוּעַ אָדָם לְלַבּוֹשׁ וּבְגָדֵי כְדָרָה בְּגַת", כלומר בחינת דם נידה שניתז על הבגד ומטמא אותו. ולכן הענין של ניקיון הבגדים ובפרט הטלית – אנחנו שמים בגבורה.

תפארת - לעשות י"ג חוליות בתוך הט"ל כריכות

כו. ספירת ה'תפארת': בענין כריכות הציצית כתוב בהלכה שיש כמה שיטות בזה: יש שיטה שעושים 26 כנגד שם הוי"ה, 10, 5, 6, 5, יחד עשרים ושש. והשולחן ערוך כתב (או"ח ס"י י"א סעיף י"ד) לעשות ה' אחד ט"ל כריכות. אבל כשעושים את ה-ט"ל כריכות צריך שהם יהיו באופן של י"ג חוליות, שעושים הפסקה כל שלוש כריכות, וזה נקרא חוליה. כלומר, שעושים 3 כריכות, ואז הפסקה, ושוב שלוש כריכות והפסקה, ויוצא 'אחד' (גימטריא 13).

רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן (תורה י"א ח"א) שאות ו' מלאה, כזה: וא"ו הוא י"ג בגימטריא. אומר רבינו שוא"ו מלאה זה הבחינה של שמירת הברית, ויש כאן סגולה, שאם אדם רוצה לזכות לשמירת הברית – להימנע מהרהור עבירה, שיצייר מול העיניים שלו את האות וא"ו מלאה, שהיא בחינת תיקון הברית שיש בציצית, כי הוא"ו של שם הוי"ה שהיא בגימטריא 13, כנגד י"ג כריכות שעושים בציצית, אות ו' של שם הוי"ה היא כנגד ספירת ה'תפארת'.

נצח והוד - ט"ל כריכות שהם ט"ל תחייה

כז. ספירות ה'נצח' ו'הוד' – הם בחינת 'טל תחייה', בחי' המן שהקב"ה שוחק לצדיקים לעתיד לבוא (תגינה יב): טל תחייה זה הט"ל כריכות שעושים בציצית, שהם: 13-11-8-7, ויעשה כך: בכל כנף יש חמשה קשרים כפולים, ובין כל החמשה קשרים עושים

סיכום עשרה ההלכות וייחודם בספירות

לב. ונעשה חזרה מהירה על הכל כדי שנוכל לזכור את הדברים: **ב'כתר'** – לתקן את הדינים ע"י שנתעטף בטלית לבנה ולומר י"ג מידות של רחמים כמו שלימד הקב"ה את משה רבינו. **ב'חכמה'** – שתהיה טלית של צמר, להפוך המיצר לצמר, להפוך את הגבורות והדינים לרחמים. **ב'בינה'** – היא בלב (כמ"ש בפתח אליהו: 'בינא ליבא') כנגד ל"ב חוטים שיש בציצית, וזה בחינת 'דס נעכר ונעשה חלב', כמו שהדדים של האמה הם על הלב, והדס נהפך שם לחלב, כך הדינים והגבורות מתהפכים לחסד ורחמים ע"י הל"ב חוטים שבציצית. **ב'חסד'** – ממתק את הדין על ידי חמשה קשרים כפולים, שהם חמשה חסדים וחמש גבורות ביחד, והחסדים גוברים. **ב'גבורה'** – שתהיה טלית נקייה, שלא יהיה רבב ולכלוך של כתם, ורבב של דם. דמים זה בגבורה, וע"י שאנו לובשים טלית נקייה, זה התיקון הכללי של הבגדים, ובפרט של הטלית.

ב'תפארת' – ע"י י"ג חוליות שיש בציצית. ו' של התפארת עושה תיקון הברית. בהתחלה דיברנו על דם נעכר ונעשה חלב, איך להפוך את הדין לרחמים – ע"י הציצית, ומהתפארת זה כבר ענין של תיקון הברית שיש בציצית, כי 'תפארת' זה בחינת האות וא"ו של שם הוי"ה שהיא במילואה (וא"ו = 13), כנגד הי"ג חוליות. ורבינו אומר (ליקו"מ תורה י"א) שזהו בחי': וא"ו מוסף – ומה התוספת? תוספת של קדושה 'כל מקום שאתה מוצא גדר ערוה, יש שם תוספת קדושה, וזה הכוח של אות וא"ו לתקן את תיקון הברית.

ב'נצח' ו'הוד' – ט"ל תחייה, כי יש לנו בנצח את ענין אכילת המן של הצדיקים לעתיד לבוא שזה בחינת נצח. והמן הזה נעשה בשחקים בחינת 'נצח והוד', וזהו גם בחי' טל תחייה להחיות את המתים, והט"ל הוא כנגד הט"ל כריכות שיש בציצית שמרמז על הט"ל תחייה.

ב'יסוד' – ארבע כנפות הציצית, בחינת "מֵאַרְבַּע רֻחוֹת בָּאֵי הָרוּחַ", לתקן את רוחו של משיח שמקנא על תאות ניאוף, וארבע כנפות מצילות מניאוף כמו הסיפור מהגמרא במנחות. **ב'מלכות'** – השיעור של הציצית – י"ב גודלים. כנגד י"ב השבטים "שְׁבֻטֵי יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל", ששמרו את בריתם במצרים, וה' מעיד עליהם. **ב'דעת'** – התכלת שבציצית – שעיקרה לעתיד לבוא, כי האי מבחינת בית המקדש שהוא בחי' דעת.

אלו כל העשר הלכות: 1. **ב'כתר'** – טלית לבנה. 2. **ב'חכמה'** – שהטלית תהיה מצמר. 3. **ב'בינה'** – שיהיה ל"ב חוטים. 4. **ב'חסד'** – שיהיה חמשה קשרים כפולים. 5. **ב'גבורה'** – טלית נקייה. 6. **ב'תפארת'** – שיהיה י"ג חוליות. 7. **ב'נצח'** ו'הוד' – ט"ל כריכות. 8. **ב'יסוד'** – ארבע כנפות. 9. **ב'מלכות'** – שיעור י"ב גודלים. 10. **ב'דעת'** – שיהיה תכלת.

ארבע גודלים של הקשרים והכריכות, ושמונה גודלים ענף, כלומר, ה'ענף' זה איך שמתפזרים השמונה חוטים. כל גודל זה שני ס"מ, ויוצא שיש שמונה ס"מ שבהם יש הקשרים והכריכות, ואחר כך צריך להיות שמונה גודלים שזה 16 ס"מ שזה יהיה הענף, וסך הכל 24 ס"מ. וכתוב בשולחן ערוך שלא יהיה פחות מזה, אבל יותר מזה אין שיעור. ויש כאלו שעושים את זה מדוייק, ומודדים אחרי עשיית הציצית ומקפלים פעמיים את החוטים כדי שזה יהיה בדיוק.

דרך אגב כשרוצים לחתוך את החוטים, אסור לחתוך אותם בסכין או מספרים של ברזל, אלא או בשינים, אבל זה לא יוצא כל כך טוב, וכן בסכין פלסטיק גם לא יוצא טוב, והיום יש מספרים מאבן או חרסין, והם חותכות מדויק וחד, וכדאי להשתמש בזה.

י"ב האגודלים האלו הם כנגד י"ב השבטים, שנאמר בהם (תהלים קכב, ד) "שְׁבֻטֵי יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל" – שהקב"ה מעיד ששמי עליהם, והם שמורים בברית, ואף אחד מהשבטים לא חטא בעריות במצרים, והם היו מיוחסים. יוצא שציצית זה ענין של שמירת הברית, וגם ענין של ביטול הדינים, וראינו איך כל ההלכות שבציצית נכנסים על פי רבינו בתוך העשר ספירות.

דעת - התכלת שתלויה בקדושת בית המקדש

לא. והנה כיון שעשינו את נצח והוד מחוברים, א"כ יש לנו תשעה הלכות, וההלכה העשירית היא 'התכלת', שהיא הופכת את הדין לרחמים, מכיון שהתכלת היא בשילוב של השחור והלבן, ולכן נכוון את התכלת ב'דעת' כדי שיהיה לנו את הספירה העשירית. הדעת אינה נמנית בין העשר ספירות, כמו שכתוב בספר יצירה עשר ולא אחד עשרה, אלא כשלא מונים את הכתר מונים את הדעת, ולכן הדעת לפעמים היא בחינה מחוץ לעשר ספירות, ולכן אנחנו מונים אותה עכשיו באחרונה. עכ"פ הדעת זה השילוב של החסדים והגבורות במוח, כי על ידי התכלת שבציצית זוכים ל'דעת', ואז מתבטלת המחלוקת בין קין והבל בחינת השעטנו שנתקן על ידי התכלת שבציצית, כמו שביארנו באורך לעיל וזה הכוח של ה'דעת'.

הפתיל תכלת יש בו בחינה של בית המקדש, כמו שהסברנו לעיל שרק כשיבנה בית המקדש יהיה מותר לנו לעשות ציצית כלאים צמר ופשתים יחד, לתקן את הפשתן בצמר, בית המקדש הוא בחינת דעת, כמובא בגמרא (ברכות לג): מקדש ניתן בין שתי שמות, ודעת ניתנה בשתי שמות, כמ"ש: "כִּי אֵל דְּעוֹת ה' וְלוֹ נִתְּבְנוּ עֲלֵלוֹת" (שמואל א' ב, ג) אל זה שם, והוי"ה זה שם ובין שניהם נמצאת הדעת. וכן לגבי המקדש כתוב (שמות טו, ז): "פְּעֻלַּת ה' מְקַדֵּשׁ אֶדְנִי כֹנְנֵנוּ יְיָדֶךָ", ולכן בית המקדש זה בחי' דעת, ואז זוכים לשלמות התכלת, אף על פי שיש לנו תכלת גם היום, אבל אין את השלמות, והוא עדיין לא יכול להתיר לך שעטנו צמר ופשתים יחד, לעשות את השלימות של התיקון.